

‘Natuurtoets bestemmingsplanactualisatie Dalerend’

Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving

- EINDRAPPORTAGE -

Colofon

Titel: Natuurtoets bestemmingsplanactualisatie Dalerend
Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 08-376/02
Status: Eindrapport
Datum: 18 mei 2009
Auteur: drs. E. (Etienne) de Vries

Opdrachtgever: Gemeente Hoogeveen
Contactpersoon: Mw. J. de Vries

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

Dalerend is een wegdorp in de gemeente Hoogeveen tussen Nieuwlande en de Overijsselse grens. Het dorp ligt in een van oorsprong onbegaanbaar veenlandschap.

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Vries, E. de (2009). Natuurtoets bestemmingsplanactualisatie Dalerend. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-376/02. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doel van dit rapport	1
1.2	Leeswijzer.....	1
2	Wettelijke kaders en methodiek	2
2.1	Wat is een natuurtoets?	2
2.2	Toetsingskaders beschermde en bedreigde soorten	2
2.3	Toetsingskaders gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.4	Werkwijze gegevensverzameling	5
3	Resultaten gebiedenbescherming	7
3.1	Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	7
3.2	Natuurwaarden buiten de EHS	8
4	Resultaten beschermde en bedreigde flora en fauna	9
4.1	Flora	9
4.2	Fauna	9
5	Ecologische paragraaf	11

Geraadpleegde bronnen

Bijlagen

1	Rapportage Natuurloket
2	Gegevens Provincie Drenthe
3	Kaart ligging EHS
4	Kaart EVZ 23 Steenberg - Dalerpeel
5	Kaart 'Ecologische structuren'
6	Verspreidingskaart flora en fauna
7	Provinciale aandachtsoorten

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van dit rapport

De gemeente Hoogeveen actualiseert een groot aantal bestemmingsplannen voor diverse woonwijken in Hoogeveen en enkele kernen in het buitengebied. De actualisaties allen een conserverend karakter, grote of ingrijpende veranderingen zijn niet aan de orde.

Een bestemmingsplanwijziging of -actualisatie dient altijd getoetst te worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving en mag hier geen tegenstrijdigheden mee opleveren. Het voorliggende onderzoek heeft tot doel in beeld te brengen of er in het bestemmingsplan conflicten kunnen optreden met de:

- Flora- en faunawet;
- de Natuurbeschermingswet 1998;
- de Nota Ruimte en de wijze waarop deze is geïmplementeerd in het beleid van de provincie Drenthe.

De resultaten van dit onderzoek kunnen ook behulpzaam zijn bij het maken van verantwoorde keuzes ten aanzien van beheer, onderhoud en ruimtelijke ingrepen in het bestemmingsplangebied. Wel dient altijd bedacht te worden dat het voorliggende onderzoek niet uitputtend is geweest en uitsluitend is gericht op een conserverende situatie. In voorkomende gevallen dient altijd gebruik gemaakt te worden van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten en getoetst te worden aan de actuele uitwerking van wet- en regelgeving.

1.2 Leeswijzer

Het voorliggende rapport is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 2 wordt uitgelegd welke wettelijke kaders zijn gevolgd en waar de informatie is verkregen om deze kaders te kunnen toetsen.
- In hoofdstuk 3 wordt de bescherming van natuurgebieden behandeld die in de invloedssfeer van het bestemmingsplangebied gelegen zijn.
- De aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten in of in de directe nabijheid van het bestemmingsplangebied wordt in hoofdstuk 4 besproken.
- Tenslotte wordt in hoofdstuk 5 alle relevante informatie samengevat in de vorm van een 'bestemmingsplanparagraaf ecologie'.

2 Wettelijke kaders en methodiek

2.1 Wat is een natuurtoets?

Een natuurtoets is een containerbegrip waaronder alle toetsen, studies en effectbeoordelingen worden verstaan die in het kader van het natuurbeschermingsrecht moeten worden uitgevoerd. Het is een hulpmiddel voor het beoordelen van de mogelijke gevolgen van activiteiten voor (beschermde) natuurwaarden op het gemeentelijk niveau. Hierbij worden de verschillende wetten, voor zover ze op de specifieke situatie van toepassing zijn, in één keer in de beoordeling betrokken. Een natuurtoets is dus behulpzaam bij het vaststellen van de (mogelijke) impact van besluiten ten aanzien van de ruimtelijke ordening zowel als het inschatten van de impact van uitvoeringswerken.

Ten behoeve van de leesbaarheid is in de voorliggende toets onderscheid gemaakt in soortbescherming en gebiedsbescherming.

2.2 Toetsingskaders beschermde en bedreigde soorten

Beleid ten aanzien van de passieve en actieve bescherming van in het wild voorkomende planten en diersoorten is in Nederland geregeld in de:

- Flora- en faunawet;
- in Rode lijsten en daarvan afgeleide beschermingsplannen.

Onderstaand wordt dit verder toegelicht.

De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden.

Wanneer verstoring of schade aan beschermde soorten of hun leefgebied onvermijdelijk is en er daardoor verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet worden overtreden, kan ontheffing (annex artikel 75) bij het Ministerie van LNV worden aangevraagd. Aan het verkrijgen van een ontheffing worden voorwaarden gesteld die afhankelijk zijn van de beschermingsstatus van de soort, de verbodsartikelen die worden overtreden, het effect op de soort en het belang van de storende activiteit of ingreep.

Sinds het in werking treden van het 'Wijzigingsbesluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (AMvB artikel 75' op 23 februari 2005) is onderscheid aangebracht in drie oplopende beschermingsregimes - mede op basis van de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van soorten en hun status in internationale verdragen.

Voor zogenaamde 'algemene soorten' van Bijlage 1 uit het wijzigingsbesluit - de zogenaamde "Tabel 1 soorten" - geldt in veel situaties automatisch een vrijstelling van verbodsartikelen en hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de overige beschermde soorten van Tabel 2 ('gedragscode') en Tabel 3 ('strikt-beschermd') gelden juridisch zwaardere randvoorwaarden wil ontheffing toegekend worden.

Op basis van voorgaande zal in het kader van dit onderzoek de nadruk liggen op de soorten met een juridisch zwaarder beschermingsregiem, dat wil zeggen soorten van Tabel 2 en 3. Meer informatie over de Flora- en faunawet en beschermde soorten is te vinden op de site van het Ministerie van LNV (www.minlnv.nl).

Rode lijsten en provinciaal soortenbeleid

De passieve wettelijke bescherming in de Flora- en Faunawet is voor een aantal bedreigde diersoorten niet voldoende. Voor deze soorten geldt dat extra maatregelen gewenst zijn. De minister van LNV stelt hiervoor de in de Flora- en faunawet wet genoemde rode lijsten van bedreigde diersoorten vast.

Op 5 november 2004 zijn nieuwe Rode lijsten voor bedreigde dier- en plantensoorten vastgesteld. Het gaat daarbij om acht volledig nieuwe Rode lijsten, één volledig herziene lijst (vogels) en negen al bestaande, licht gewijzigde lijsten. Nieuw zijn de lijsten voor de soortgroepen vaatplanten, bijen, kokerjuffers, steenvliegen, haften (een groep insecten), land- en zoetwaterweekdieren, platwormen en mossen.

Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Deze lijsten dienen voor de minister als leidraad bij het stellen van prioriteiten voor het nemen van actieve beschermingsmaatregelen. Het Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2000-2004 voorzag hier tot voor kort in. Op dit moment wordt gewerkt aan een vervolg daarvan: de leefgebiedenbenadering.

De provincie Drenthe heeft in haar Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid de prioriteit gelegd bij projecten voor de bedreigde soorten van de volgende groepen: heide- en veenvlinders, libellen, amfibieën en reptielen, beekvissen en vleermuizen (met name de overwinteringsplaatsen). Hogere planten zullen met name met de reguliere beheersmaatregelen beschermd moeten worden. Daarbinnen zullen enkele sterk bedreigde heide- en veensoorten en de akkeronkruiden extra aandacht kunnen gebruiken. In mindere mate zullen ook voor dodaars, patrijs en steenuil en das beschermingsactiviteiten ontwikkeld worden. In bijlage 7 is een overzicht gegeven van deze aandachtsoorten in het provinciale soortenbeleid.

In het voorliggende onderzoek worden waarnemingen van soorten van de Rode lijst indien bekend meegenomen. In de meeste situaties zal het beeld echter zeer onvolledig zijn. Buiten de natuurgebieden zijn vaak alleen Rode lijst-soorten bekend in opvallende groepen zoals broedvogels en in mindere mate flora.

2.3 Toetsingskaders gebiedsgericht natuurbeleid

De bescherming van natuurgebieden en andere locaties met specifieke natuurwaarden is in de volgende wet- en regelgeving vastgelegd:

- Natuurbeschermingswet 1998;
- Nota Ruimte

Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd en wordt de bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten geregeld. Op voorhand dient beoordeeld te worden of activiteiten of ingrepen in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen beschermde waarden van deze gebieden.

Omdat geen van de bestemmingsplangebieden in of in de nabijheid ligt van Vogel- of Habitatrichtlijngebieden en de bestemmingsplanactualisaties bovendien een conserverend karakter hebben, zal in dit onderzoek verder geen nadere toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 plaatsvinden.

Nota Ruimte en POP II

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten De Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een samenhangende structuur van gebieden met bepaalde, per gebied verschillende natuurkwaliteit. Doel is behoud en ontwikkeling van biodiversiteit. De EHS is een beleidsconcept dat zijn wortels heeft in het Nationaal natuurbeleidsplan van 1990 en vervolg heeft gekregen in de Nota Ruimte van 2006. Provincies zijn verantwoordelijk voor de realisering van de EHS. In het POP II (2004) is dit als beleidsdoel opgenomen. In 2018 moet de EHS gerealiseerd zijn.

De EHS bestaat uit:

- Grotere bestaande natuur- en bosgebieden;
- De in gebiedsplannen begrensde natuur- en beheersgebieden (m.u.v. ruime jaszgebieden);
- Ecologische verbindingzones;
- Robuuste verbindingen.

De nagestreefde natuurkwaliteiten worden uitgedrukt in doelen. Doelen van gebieden zijn samengevat in natuurdoeltypen, aangeduid op de natuurdoeltypenkaart van de provincie die in de regel jaarlijks wordt geactualiseerd.

Ecologische verbindingzones zijn regionale verbindingzones die vooral gebruikmaken van bestaande droge of natte landschapsstructuren waarvan de karakteristieken moeten worden versterkt. In de Gebiedsvisies NBL is aangegeven welke karakteristieken dat zijn. Er komen actieplannen voor de realisering van de bijna dertig Ecologische Verbindingzones, die in het Provinciaal Omgevingsplan (POPII) zijn vastgelegd. Samen met gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en andere belangrijke partners wil de provincie hierin aangeven hoe de verbindingzones in 2013 kunnen zijn voltooid.

Robuuste verbindingen zijn bedoeld voor versterking van de EHS op landelijke schaal. De EHS is nog niet afgerond en doelen en grenzen worden jaarlijks geactualiseerd.

De spelregels om EHS-doelen te beschermen en ontwikkelingen mogelijk te maken staan beschreven in de Nota Ruimte en in het streekplan en moeten worden doorvertaald naar de bestemmingsplannen.

De mogelijkheden voor activiteiten in de EHS-gebieden zijn afhankelijk van de natuurdoelen en de gevolgen van de activiteit. Activiteiten die de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS aantasten worden alleen onder voorwaarden toegestaan ('Nee, tenzij-regiem'):

- de ingreep is "van groot openbaar belang" en
- er zijn geen alternatieven mogelijk

Bovendien moet de initiatiefnemer zorgen dat de nadelige gevolgen voor de natuur worden verzacht ("mitigatie"). Als mitigatie niet mogelijk of niet voldoende is, dan moet de initiatiefnemer compenseren, dat wil zeggen de verloren gegane natuur op een andere plek vervangen door nieuwe natuur. Voor compensatie heeft de provincie richtlijnen opgesteld (Compensatiebeginsel).

In 2007 hebben Rijk en provincies aanvullende regels afgesproken. Activiteiten in de EHS die niet "van groot openbaar belang" zijn, zijn nu onder voorwaarden toch mogelijk door toepassing van de 'EHS-saldobenadering' en de mogelijkheid tot 'Herbegrenzen EHS'. De saldobenadering is daarbij gericht op een combinatie van meerdere projecten. Het herbegrenzen is bedoeld voor kleinere ingrepen.

De spelregels gelden uitsluitend voor nieuwe ontwikkelingen en ingrepen in de EHS-gebieden; het huidige grondgebruik staat niet ter discussie en kan gehandhaafd worden. De spelregels gelden daarnaast voor de functionerende, reeds ingerichte EHS-gebieden (zie: www.drenthe.nl/algemeen/kaarten/concretisering_EHS). Voor nieuwe natuur - vaak ecologische verbindingzones en robuuste verbindingen die nog ingericht moeten worden - is het gewenst dat er geen onomkeerbare ontwikkelingen plaatsvinden die de EHS-doelen zouden frustreren.

Natuurwaarden buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn er natuurwaarden en natuurgebieden aanwezig. Deze waarden zijn weergegeven in de POP II kaart 7 'Ecologische structuren'. Het betreft ondermeer gebieden met waarden voor weidevogels, gebieden met botanische waarden in sloten, soortenrijke loofbosjes, en vennen en veentjes. Hierop is provinciale regelgeving van toepassing, zoals bijvoorbeeld het compensatiebeginsel (Provincie Drenthe 2003).

2.4 Werkwijze gegevensverzameling

Informatie over de uitwerking van gebiedenbescherming en de aanwezigheid van beschermde en bedreigde flora en fauna in en in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied is verkregen uit de onderstaande bronnen. De gebieden zijn verder éénmalig bezocht om een algemeen indruk te verkrijgen en in sommige situaties om bepaalde waarnemingen te kunnen interpreteren.

EHS

- De begrenzing van de EHS is samengesteld uit drie kaartlagen (GIS) die gedownload zijn van het Geoportaal van de provincie Drenthe: <http://www.drenthe.info/kaarten/website/geoportaal/>. De gegevens zijn gecontroleerd aan de hand van een kaartviewer waarop de meest recente begrenzing van de EHS is weergegeven: <http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/ehs.html>. De meest recente versie ten tijde van schrijven is van 16 december 2008.
- Indien gebieden uit de EHS in of direct nabij het bestemmingsplangebied gelegen zijn, is aan de hand van de natuurdoeltypenkaart nagegaan welke natuurdoelen voor deze gebieden worden nagestreefd: <http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/natuurdoeltypen.html>. Ook deze kaart wordt overigens elk jaar geactualiseerd. Ook is het Integraal Gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen geraadpleegd (Provincie Drenthe 2008) waarin invulling gegeven wordt aan het Programma Beheer waarmee ondermeer grondverwerving voor nieuwe natuur ten behoeve van de EHS wordt gesubsidieerd.
- Indien ecologische verbindingzones of Robuuste verbindingen in of direct nabij het bestemmingsplangebied gelegen zijn, is in de Gebiedsvisie Natuur, Bos en landschap Hollandscheveld (provincie Drenthe 2001), de Gebiedsvisie Natuur, Bos en landschap Ecologische verbindingzones (provincie Drenthe 2001) en de rapportage 'Goed op weg; Stand van zaken en acties voor ecologische verbindingzones in Drenthe' (provincie Drenthe 2007) nagegaan welke karakteristieken en lange termijn doelen worden nagestreefd. In geval van onduidelijkheden met betrekking tot de realisatie van EHS-onderdelen is contact opgenomen met de provincie Drenthe (mevr. K. Rotink).

Natura 2000

- Voor de ligging van Natura 2000-gebieden is de website van het Ministerie van LNV geraadpleegd: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>.

Natuurwaarden buiten de EHS

- Voor het vaststellen van de locaties van natuurwaarden buiten de EHS zijn tevens diverse kaartlagen in GIS-format gedownload van het Geoportaal. Het gaat om de

kaartinformatie zoals deze ook is weergegeven op de 'Ecologische Structuur'-kaart 7 uit het POP II.

- In het Integraal gebiedsplan natuur- en landschap (Provincie Drenthe 2008) zijn voor sommige natuurwaarden buiten de EHS ook natuur- en landschapsdoelen geformuleerd. Dit betreft veelal de zogenaamde Ruime jas-gebieden en Beheersgebieden, waar op vrijwillige basis subsidie verkregen kan worden voor ondermeer landschaps- en weidevogelbeheer. De doelen en subsidiepakketten zijn ook tot op perceelniveau via een kaartviewer op te vragen: <http://www.drenthe.info/kaarten/website/fmc2/gebiedsplan.html>.

Beschermde en bedreigde soorten

- Voor informatie over aanwezige soorten is een aanvraag bij de Dienst Ruimte en Groen van de provincie Drenthe ingediend voor gegevens uit het waarnemingsarchief. Er zijn verspreidingsgegevens opgevraagd van vaatplanten en amfibieën en reptielen voor het betreffende bestemmingsplangebied en een zone van 100 meter daar om heen.
- Ter aanvulling en controle zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd voor de soortengroepen zoogdieren, broedvogels, vissen, vlinders en libellen (zie hiervoor hoofdstuk 6 'Geraadpleegde bronnen'). Ook is gekeken naar het Natuurloket en op de site van het RAVON (Reptielen, amfibieën en vissenonderzoek Nederland). In sommige gevallen kon ook gebruik gemaakt worden van eigen eerdere onderzoeken in of nabij het gebied (o.a. Brandhof 2007).

3 Resultaten gebiedenbescherming

3.1 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

In bijlage 2 en 3 is een kaart opgenomen met de ligging van het bestemmingsplangebied ten opzichte van de EHS. Te zien is dat het bestemmingsplangebied doorkruist wordt door een oost-west georiënteerde ecologische verbindingzone (EVZ). Opvallend is dat de EVZ geheel binnen het bestemmingsplangebied valt en er niet deels omheen loopt. Het gaat hier om EVZ 23 'Schrapveen-Dalerpeel' die de biotopen 'beekdalen' en 'fijnmazige landschappen' met elkaar moet verbinden.

Gebruikers van deze zone zijn ondermeer das, waterspitsmuis, amfibieën en libellen.

In de Gebiedsvisie NBL Hollandscheveld is voor de verbindingzone een lange termijnstreefbeeld opgenomen van 'voorkeursuitbreiding bos'. Van Zuideropgaande tot ter hoogte van Dalerend/Nieuwlande is de huidige stand van zaken beschreven in de Nota goed op weg (Provincie Drenthe 2007). In dit tracé liggen nog ontbrekende schakels in de EVZ die verder ingevuld moeten worden. Het Waterschap Velt en Vecht is trekker van te nemen inrichtingsmaatregelen en betreft de gemeente daar actief bij. Het belangrijkste knelpunt ter hoogte van Dalerend bestaat uit de kruising van de Jan Kielswijk met de Nieuwlandse weg. Dit knelpunt ligt op de noordgrens van het bestemmingsplangebied (zie kaart bijlage 3).

Het beleid voor nieuwe natuur in het kader van de EHS, is dat er geen onomkeerbare ontwikkelingen plaats mogen vinden die de EHS-doelen zouden kunnen frustreren. Van belang is dus dat het knelpunt Jan Kielswijk - Nieuwlandse weg opgelost kan worden.

De EVZ eindigt direct ten oosten van Dalerend waar de Dalerpeel is gelegen. Het oostelijk deel van de EVZ 23 is inmiddels grotendeels gerealiseerd door forse inspanningen van het waterschap en begrenzen van nieuwe natuur.

De EVZ en de oostlob van het bestemmingsplangebied grenzen direct aan een gebied dat ook onderdeel is van de EHS. Dit gebied is door de provincie aangemerkt als 'bos en natuurgebied' en is eigendom van Stichting Het Drentse Landschap.

Volgens de natuurdoeltypenkaart van de provincie ligt hier een nat berkenbroekbos (natuurdoeltype: hoogveenbos) en natte heide. Meer naar het noordoosten en oosten toe zijn of worden volgens het Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen gronden verworven voor de ontwikkeling en herstel van hoogveen en droog bos.

De huidige en nagestreefde natuurwaarden zijn zeer gevoelig voor ondermeer grondwaterstands daling, stikstofdepositie en mestinwaai. Dit betekent dat bij activiteiten en ontwikkeling in met name het uiterste oosten van het bestemmingsplangebied rekening gehouden dient te worden met uitstralende negatieve effecten zoals ontwatering. Ook uitstralende effecten van licht en geluid richting het natuurgebied zijn een aandachtspunt. Samengevat mogen nieuwe activiteiten de wezenlijke kenmerken en waarden van het EHS-gebied niet aantasten.

Gezien de huidige actieve samenwerking van partijen - waaronder de gemeente Hogeveen - om de ecologische verbinding ter hoogte van Dalerend gestalte te geven en het feit dat er sprake is van een conserverend bestemmingsplan, wordt geconcludeerd dat er geen effecten te verwachten zijn op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

3.2 Natuurwaarden buiten de EHS

Ecologische structuurkaart

Op de uitsnede van de Ecologische Structuurkaart uit het POP II in Bijlage 5 is te zien dat binnen de begrenzing van het bestemmingsplangebied geen ecologisch waardevolle structuren aanwezig zijn. Aan de noordoostzijde grenst het bestemmingsplangebied aan een deel dat is aangemerkt als 'gebied met wijken'. Aangenomen is dat dit geen belemmeringen oplevert voor het bestemmingsplan.

Overige waarden

Overige waardevolle elementen die niet in het POP II zijn vermeld, maar wel noemenswaardig zijn, zijn:

- Ontsluitingswegen naar het buitengebied met een aaneengesloten beplanting van bomen, zoals de Perenbomenweg en de Langewijk aan de westzijde, de noord-zuid doorlopende Brugstraat en de Steigerwijk richting het oosten en Dalerpeel;
- Via de groenstructuren tussen de bebouwing aan de Brugstraat is er een verbinding met het bos- en heidegebied van de Dalerpeel.

Randbeplantingen en laanbomen zijn ondermeer belangrijk als jacht- en vliegrouete voor vleermuizen en kunnen soms ook kolonies van vleermuizen herbergen. De beschutting van groene randen is tevens van belang als migratieroute voor ondermeer kleine zoogdieren en insecten.

4 Resultaten beschermde en bedreigde flora en fauna

Het bestemmingsplangebied valt binnen het kilometerhok X:237/ Y:522. De beschikbare verspreidingsgegevens voor dit kilometerhok, zoals te vinden op het Natuurloket zijn weergegeven in Bijlage 1. De gegevens zijn aangevuld met waarnemingen uit het provinciale archief (zie Bijlage 2). Uit de informatie van het Natuurloket valt op te maken dat de groep van sprinkhanen goed zijn onderzocht, maar dat de overige soortgroepen slechts gedeeltelijk of geheel niet zijn onderzocht. Er zijn geen ontheffingsplichtige soorten (Tabel 2/3 Flora- en faunawet) bekend.

Rapportage Natuurloket

Het Natuurloket www.natuurloket.nl biedt per kilometerhok (1 vierkante kilometer) een weergave van het voorkomen van beschermde en bedreigde soorten per soortgroep. In veel gevallen ontbreken echter recente onderzoeksgegevens of is er onvolledig of geheel geen eerder onderzoek verricht.

4.1 Flora

Informatie verkregen uit het waarnemingenarchief van de provincie, laat ten opzichte van het Natuurloket geen aanvullende gegevens zien over flora. In de rapportage van het Natuurloket wordt voor het kilometerhok X:237/ Y:522 melding gemaakt van drie laag-beschermden soorten en één soort van de Rode lijst. Het betreft Dotterbloem, Koningsvaren, Brede wespenorchis (alleen laag-beschermd) en Hondsviooltje (Rode lijst *gevoelig*). Het is op basis van de aangeleverde gegevens niet te achterhalen waar deze soorten binnen het kilometerhok voorkomen.

Het voorkomen van ontheffingsplichtige plantensoorten (Tabel 2/3 Flora- en faunawet) is vanwege het ontbreken van geschikt biotoop niet aannemelijk.

4.2 Fauna

Informatie verkregen uit het waarnemingenarchief van de provincie, laat ten opzichte van het Natuurloket geen aanvullende relevante gegevens zien over fauna.

Er zijn geen waarnemingen bekend van ontheffingsplichtige faunasoorten (Tabel 2/3 Flora- en faunawet) of soorten van de Rode lijst. Het voorkomen van reptielen, strikt-beschermden amfibieën en insecten is niet aannemelijk, omdat geschikt biotoop voor deze groepen ontbreekt. Hoewel de natuurwaarden in het plangebied laag zijn, is het voorkomen van sommige beschermde soorten of soortgroepen echter niet uit te sluiten. Zij worden daarom onderstaand nader besproken.

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen zoals kraamverblijven en overwinteringslocaties kunnen aanwezig zijn in bebouwing en bomen. Vliegroutes en foeragegebied van vleermuizen genieten binnen de Flora- en faunawet alleen juridische bescherming indien deze onmisbaar zijn voor het voortbestaan van een populatie.

Bij de sloop en renovatie van bebouwing en het snoeien of kappen van bomen dient rekening gehouden te worden met de functies die deze elementen voor vleermuizen kunnen hebben.

Broedvogels

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verstoring of schade aan broedvogels, hun nesten en jongen. Er mogen daarom geen storende of schadelijke activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart of uitgevoerd.

Voor een aantal broedvogelsoorten is gesteld dat hun nestplaatsen inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het gaat om nesten van roofvogels, spechten en uilen. Met uitzondering van grote bonte specht zijn dergelijke soorten niet te verwachten.

5 Ecologische paragraaf

In het bestemmingsplan dient rekening te worden gehouden met Europese en nationaal beleid en wetgeving ten aanzien van de natuurbescherming. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. De gevolgen van natuurwet- en regelgeving voor dit bestemmingsplan zijn in beeld gebracht in een natuurtoets.

Voor wat betreft de gebiedsbescherming geldt dat in en in de nabijheid van het plangebied geen sprake is van gebieden die zijn aangewezen als Speciale Beschermingszone (SBZ) in de zin van de Europese Vogel- of Habitatrichtlijn. Het plangebied wordt doorkruist door een ecologische verbindingzone 'Schrapveen-Dalerpeel' in het kader van de Ecologische hoofdstructuur (EHS). Het belangrijkste knelpunt in de realisatie van de verbindingzone ter hoogte van Dalerend bestaat uit de kruising van de Jan Kielswijk met de Nieuwlandse weg. Dit knelpunt ligt op de noordgrens van het bestemmingsplangebied en wordt in een samenwerkingsverband tussen het Waterschap Velt en Vecht en de gemeente opgelost. Het beleid is dat er geen onomkeerbare ontwikkeling plaats mag vinden die de inrichting van dit knelpunt zou kunnen frustreren.

Aan de oostzijde grenst het plangebied aan een bos- en natuurgebied dat in eigendom is van Het Drentse Landschap en tevens onderdeel is van de EHS. Het betreft hoogveenbos en natte heide, onderdeel van de Dalerpeel. Deze natuurytypen zijn gevoelig voor uitstralende versturende effecten als verdroging en vermessing. Verder geldt tevens dat verstrooiing van licht en geluid de wezenlijke kenmerken en waarden van de hier gelegen EHS kunnen aantasten. Nieuwe activiteiten in de nabijheid van de EHS moeten daarom op hun effecten getoetst worden aan het 'Nee, tenzij-regiem'. Er zijn geen waardevolle ecologische structuren aanwezig zoals vermeld op de POP II-kaart 7.

Bij de soortenbescherming is de Flora- en faunawet van belang en eventueel het provinciaal soortenbeleid. In de Flora- en faunawet wet is bepaald dat beschermde dieren die in de wet zijn of worden aanwezen, niet gedood, gevangen of opzettelijk verontrust mogen worden, dat planten niet geplukt of verzameld mogen worden en dat het niet is toegestaan om nesten, hollen of andere vaste rust- verblijfplaatsen van dieren te beschadigen, vernietigen of te verstoren. Het bevoegd gezag kan onder voorwaarden een ontheffing van de verbodsbepalingen verlenen.

Uit de natuurtoets komt naar voren dat de ecologische kwaliteiten van het plangebied beperkt zijn. Binnen het bestemmingsplangebied zijn - met uitzondering van broedvogels - geen juridisch zwaarder beschermde soorten van Flora- en faunawet Tabel 2/3 of 'bedreigde' of 'ernstig bedreigde' soorten van Rode lijsten bekend. Op basis van de aanwezige biotopen kunnen echter wel vleermuizen verwacht worden in bomen of bebouwing.

Bij ruimtelijke ingrepen en activiteiten in het bestemmingsplangebied dient altijd rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten uit de Flora- en faunawet. Voor elk voornemen waarvan niet met zekerheid is uit te sluiten dat er effecten op beschermde soorten optreden is een toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Omdat sprake is van een conserverend bestemmingsplan wordt het bestemmingsplan op het punt van vigerende natuurwet- en regelgeving uitvoerbaar geacht.

Geraadpleegde bronnen

▪ Literatuur:

- Brandhof, P.M. van den (2007). Ecologische verkenning van natuurwaarden op 20 mogelijke uitbreidingslocaties in de gemeente Hogeveen; Een beoordeling en vergelijking van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 06-248. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Brink, Henk, van den, Arend van Dijk, Ben van Os en Peter Venema. (1996). Broedvogels van Drenthe. Provincie Drenthe/Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe/SOVON Vogelonderzoek Nederland. Van Gorcum. Assen.
- Broekhuizen, S, B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen. (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij. Utrecht.
- Brouwer, T, B. Crombaghs, A. Dijkstra, A.J. Schepers & P.P. Schollemma (2008). Vissenatlas Groningen Drenthe.
- Dijkstra, A.C.J., J. de Vries & B.J. Hoentjen (2003). Dagvlinders in Drenthe. Voorkomen en verspreiding 1990-2001. Vlinderwerkgroep Drenthe
- Limpens, Herman, Kees Mostert, Wim Bongers (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV Uitgeverij. Utrecht.
- Manger, R. & G. Abbingh (2005). Libellen in Drenthe. Verspreidingsatlas 1995-2004. Libellenwerkgroep Drenthe.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.minlnv.nl).
- Provincie Drenthe (1992). Natuur in Drenthe. Achtergronddocument bij het Provinciaal natuurbeleidsplan Drenthe. Milieukartering Drenthe.
- Provincie Drenthe (1997). Ecologische verbindingzones. Gebiedsvisie Natuur, Bos en Landschap. Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij Directie Noord & Provincie Drenthe.
- Provincie Drenthe (2001). Gebiedsvisie Natuur, Bos en Landschap Hollandscheveld. Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij Directie Noord & Provincie Drenthe.
- Provincie Drenthe (2002). Nota Flora en Fauna. Beleid en uitvoering wetgeving. Provinciale staten van Drenthe, November 2002.
- Provincie Drenthe (2003). Compensatieverordening Bos, Natuur, Landschap en Archeologie. Februari 2003.
- Provincie Drenthe (2004). Provinciaal Omgevingsplan II. Definitieve tekst juli 2004. Provincie Drenthe Assen.
- Provincie Drenthe (2007). Beleidsregel Concretisering ecologische hoofdstructuur (5.13).
- Provincie Drenthe (2007). Goed op weg; Stand van zaken en acties voor ecologische verbindingzones in Drenthe.
- Provincie Drenthe (2008). Integraal gebiedsplan Natuur- en Landschapsdoelen in Drenthe.
- Provincie Drenthe (2009). Afdeling Ruimtelijke ontwikkeling, Taakgroep Landschap en Natuur. Waarnemingenarchief. Waarin opgenomen gegevens van de Werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe (WARD) en Werkgroep Florakartering Drenthe (WFD).
- Werkgroep florakartering Drenthe (1999). Atlas van de Drentse Flora.

▪ Internet:

- Provincie Drenthe (www.drenthe.nl)
- Ministerie van LNV (www.minlnv.nl)
- Natura 2000-gebieden (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl).
- Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Overige soortenwaarnemingen (www.telmeel.nl ; www.waarneming.nl)

Bijlage 1: Rapportage Natuurloket

Bron: www.natuurloket.nl | rapportagedatum: 13 maart 2009

Rapportage voor kilometerhok X:237 / Y:521

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						slecht	-	1975-1990
Mossen						slecht		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen					1	slecht	0%	1992-2007
Zoogdieren						niet		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	2					matig		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						matig		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen					0	redelijk		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

* Legenda

FF1 = Flora- en faunawet lijst 1 (vrijstelling)
FF23 = Flora- en faunawet lijst 2 + 3 (streng beschermd)
Hrl = Habitatrictlijn (alleen bijlage 2 en 4)
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek:
 Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Detail: Met dit percentage wordt aangegeven welk aandeel van alle van dit kilometerhok beschikbare gegevens van Rode-Lijstsoorten en wettelijk beschermde soorten op gedetailleerder niveau beschikbaar is.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Rapportage voor kilometerhok X:237 / Y:522

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	3				1	goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen					2	slecht	0%	1992-2007
Zoogdieren		2				matig	51-100%	1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	1					slecht	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders					1	redelijk	0%	1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						redelijk		1993-2007
Sprinkhanen					0	redelijk		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Bijlage 2: Gegevens Provincie Drenthe

Provincie Drenthe, afdeling Ruimtelijke ontwikkeling
Taakgroep Landschap en Natuur
Westerbrink 1, 9405 BJ ASSEN
0592-365509

Beschikbare informatie flora en fauna met indicatie van mate van volledigheid en actualiteit:
15-3-2009

Gegevensaanvraag t.b.v. : Gemeente Hoogeveen
Aanvragende instantie: EcoGroen Advies
Datum aanvraag: 4 maart 2009

Data van kilometerhok 237000 522000

FLORA

Op basis van de Atlas van de Drentse flora (1999, gegevens over de periode 1970-1995) (deels) met aanvullende gegevens vanaf 1990.

- Aantal soorten per km-hok op basis van Atlas van de Drentse Flora (1999): **126**
- Uit aangegeven km-hokken bekende soorten, opgenomen in de **Flora- en faunawet: 3**
- Uit aangegeven km-hokken bekende soorten, opgenomen op **Rode lijst 2000** (LNV, december 2004): **1**

Hok 237000 522000

Hondsvioltje (1999)
Dotterbloem (2005)
Koningsvaren (2005)
Brede wespenorchis (2005)

Mate van volledigheid inventarisatie:

Aantal bekende soorten	Indicatie volledigheid
< 100	Onvolledig
100 - 150	Matig
150 - 200	Goed
> 200	Zeer goed

AMFIBIEEN en REPTIELEN

- Aantal in digitaal bestand bekende soorten per km-hok, periode 1980-2007: **1**
- Sinds 1980 in aangegeven km-hokken waargenomen soorten, opgenomen op de **Rode lijst: geen**

Hok 237000 522000

Groene kikker onbepaald (2000)

Mate van volledigheid inventarisatie (echter zeer afhankelijk van beschikbare biotopen):

Aantal bekende soorten	Indicatie volledigheid
< 2	Onvolledig
2-3	Matig
4-5	Goed
> 5	Zeer goed

DAGVLINDERS

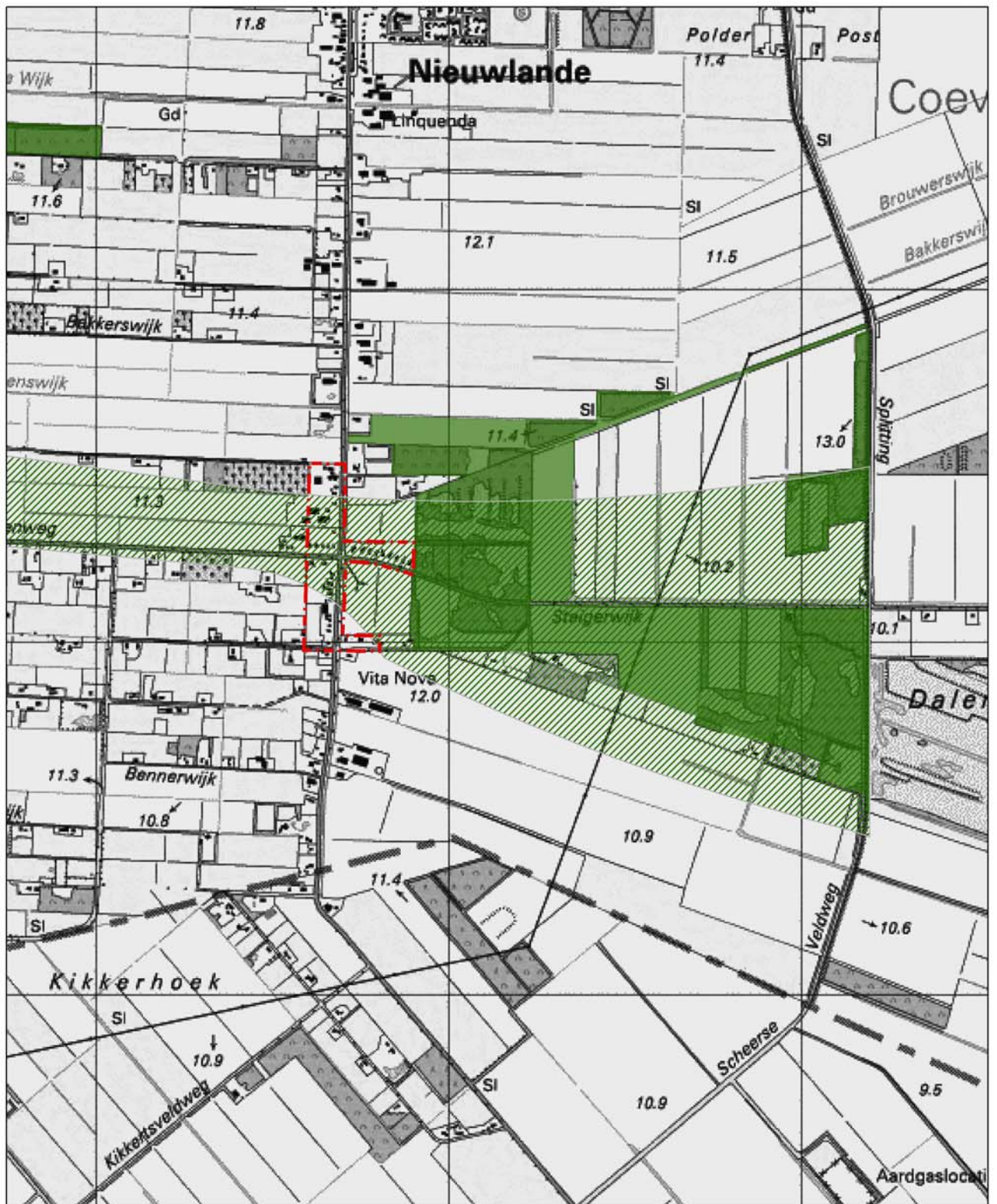
Op basis van Dagvlinders in Drenthe (2003, gegevens 1990-2001) en aanvullende gegevens over periode 2001-2006.

- Aantal soorten per km-hok: **15**
- Aantal bekende soorten beschermd in de **Flora-en faunawet** per km-hok: **geen**
- Aantal bekende **Rode lijstsoorten** per km-hok: **geen**

Mate van volledigheid inventarisatie (echter sterk afhankelijk van het aantal beschikbare biotopen):

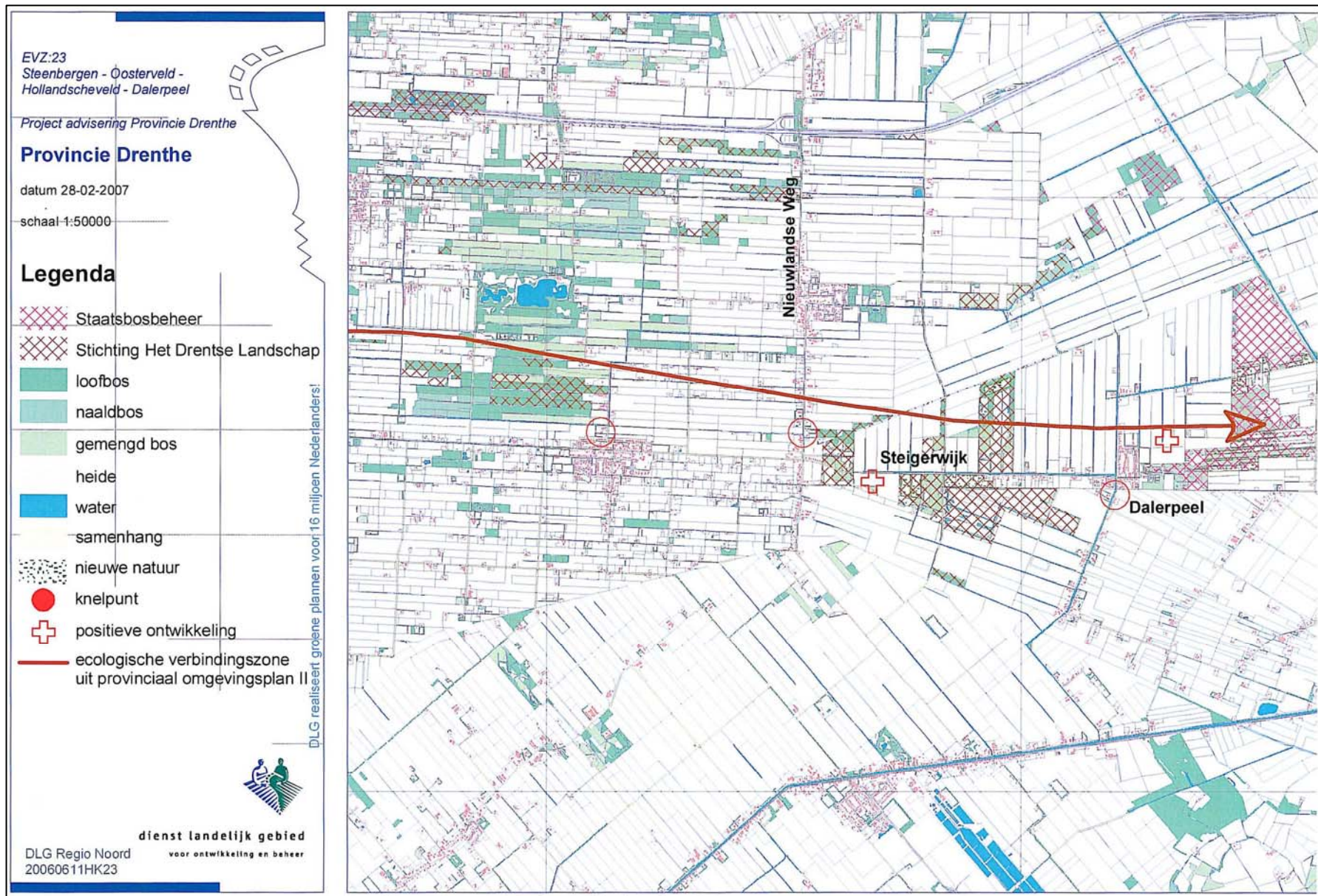
Aantal bekende soorten	Indicatie volledigheid
< 10	Onvolledig
10 - 15	Matig
15 - 20	Goed
> 20	Zeer goed

Bijlage 3: Kaart EHS

EHS Provinciale EHS Ecologische verbingszone Robuuste verbinding		Onderzoeksgebied 	Hoogeveen Ecologische paragraaf bestemmingsplan
Dalerend			
Datum	13-03-2009		
Status	Definitief		
Auteur	Ing. E. Griffioen		
Topografie	D:\topografie\2009\2009		

Bijlage 4: Kaart EVZ 23 Steenbergen-Dalerpeel

Bijlage 5: Kaart Ecologische structuren

Ecologische structuren

- Bos en natuurgebieden
- Gebied met wijken

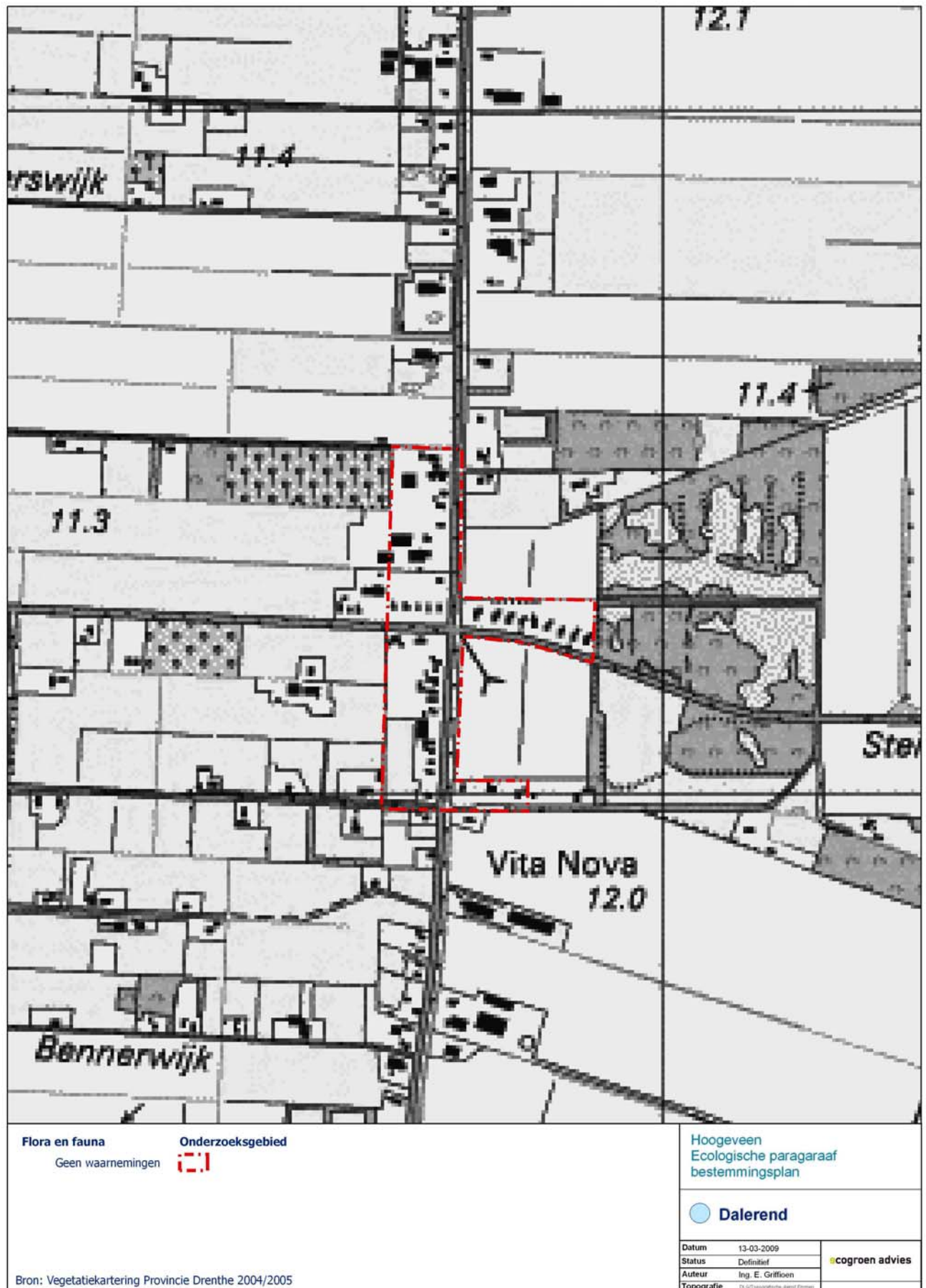
Hoogeveen
Ecologische paragraaf
bestemmingsplan

● Dalerend

Datum	13-03-2009
Status	Definitief
Auteur	Ing. E. Griffioen
Topografie	D:\Topografie\2009\2009

ecogroen advies

Bijlage 6: Verspreidingskaart Flora en fauna

Bijlage 7: Overzicht van aandachtsoorten voor het soortenbeleid in Drenthe

Planten

Langstelig fonteinkruid, knollathyrus, valkruid, zwartblauwe rapunzel, grote wolfsklauw, heidekartelblad, liggende vleugeltjesbloem, kleine schorseneer, rozenkransje, korensla, drijvende waterweegbree, klein glidkruid, alle orchideeën en de soorten in het kader van het soortbeschermingsplan akkerkruiden

Vleermuizen

Alle soorten met name bij overwinteringsplaatsen

Overige zoogdieren

Otter en das

Vogels

Dodaars, patrijs en steenuil

Herpetofauna

Gladde slang, zandhagedis, kamsalamander, alpenwatersalamander, boomkikker, ringslang, heikikker en knoflookpad

Beekvissen

Bermpje, beekprik, kleine modderkruiper, winde, serpeling, kopvoorn, rivierdonderpad en snoek

Dagvlinders

Veenvlinders, aardbeivlinder, zilveren maan, heidegentiaanblauwtje, kommavlinder, grote weerschijnvlinder, bruine vuurvlinder, sleedoornpage, bosparelmoervlinder en oranjetipje

Libellen

Vroege glazenmaker, gevlekte glanslibel, speerwaterjuffer, gevlekte witsnuitlibel, Noordse winterjuffer, groene glazenmaker en glassnijder

